

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Til Kristi Konge-festen. — Ungdoms dag — Ungdoms sak. — Finlandia. — Robert Hugh Benson. — † fru Esther Greve. — Bøker. — Herhjemme. — Ungdomssiden.

Til Kristi Konge-festen.

Ett av de steder i Jerusalem som virker mest betagende er den såkalte «Klagemur» — den vestlige delen av den mur som innhegner plassen hvor templet reiste sig i all sin herlighet i gamle dager. Ennu samles jødene hver fredag her og gråter over sin skjebne — noen stående med pannen støttet mot den mens andre sitter på jorden og rokker frem og tilbake idet de fremsier sine vemodige bønner hvis gripende tone ikke kan undlate å gjøre inntrykk selv om den tilfeldig besøkende ikke forstår et ord. Og må de ikke klage disse efterkommere av det folk som langfredag overgav Messias til korset da de med en munn erklærte: «vi har ingen konge uten keiseren»?

Et stakkels folk som har mistet sin konge og nu sukker efter ham i smerte! Men Kristus er konge i all evighet og hans trone er opreist i menneskenes hjerter da Pius XI i sin rundskrivelse «Quas primas —» forordnet en særlig kirkefest for Kristi kongedømme. Selve tanken er dog gammel — allerede Esaias profeterte: «et barn er oss født og en sønn oss gitt og fyrstedømmet skal være på hans skulder —», mens Gabriel forkynte: «Gud Herren skal gi ham hans far Davids trone — — og det skal ikke være slutt på hans rike!» Og Kristus selv kaller sig konge idet han svarer Pilatus: «Du sier det: jeg er en konge!» — over hans hode på korset står skrevet i full overensstemmelse med dette: «Jesus av Nazareth, jødernes konge.»

Men det er ikke tilstrekkelig for ham å være jødernes konge — han vil være hele menneskehetens: «Mig er gitt all makt i himlen og på jorden —» og vel beretter evangelistene oss om hans enkle ferd på jorden, men det bryter dog stadig stråler av guddommelig makt og kraft igjennem den. Han fødes under en stjernes tegn og hyldes av østens vise med kongelige gaver — Guds egen visdom skinner gjen-

nem hans ord som tolv år gammel gutt i templet så han allerede så tidlig kan tale som den som har myndighet. Undere gror i hans spor hvor han vandrer, og påskemorgen bryter hans herlighets velde ut i all sin glans — en glans som aldri har mistet sin styrke.

Igjennem alle tider går en lov som ubønnhørlig gang på gang rammer de fleste store mennesker for eller senere: loven om alle tings forgjengelighet. Et menneske kan være så mektig det vil, det er dog maktesløs når denne lov legger sin tunge hånd på det. Ludvig XIV av Frankrike kaltes «den store» og kunstnerne kappedes om å forevige ham som «solkongen» — han nevntes som den største av alle dødelige og man betegnet ham som «større enn hele jordens krets». Men neppe hadde han for siste gang lukket sine øine før hele hoffet styrtet ut av døds-værelset — han var ikke mer dets herre og hersker, men kun et ekkelt lik, over hvis kiste ved begravelsen hoffpredikant Massillon utropte et alvorstungt: «Ene Gud er stor, mine brødre!» Men ennu tydeligere tegner forgjengelighetens lov sine spor i Napoleon I's historie: hans hånd hvilte fast på mange folk og land — hans blick og hans ord begeistret så soldatene med glede gikk i døden for ham — han steg høiere og høiere og jorden skjald for ham til fallets time var inne. Som en fangen ørn satt han på St. Helena og der uttalte han i dyp og befriende erkjennelse: «Hvilken av grunn mellom min elendighet og Kristi evige herredømme: han prekes over den hele jord, elskes og tilbes og lever videre den dag idag!»

Kun i Kristus løses menneskehetens problem. Folkeslag og troner forgår, individene dør og glemsel

brer sig over slektledd etter slektledd, men Frelseren forblir. Da han hang på korset blev han forhånnet og spottet og skammen ramte også hans tilhengere — men bare noen århundre senere lyste det foraktede kors fra keiserkrone og keisertårn og Kristus blev hyldet som fyrste over et evig rike som aldri forgår. Himmel og jord forgår men ikke hans ord — stjernene mister sin glans men ikke hans lys. Fordi hans rike ikke er av denne verden rammes det ikke av forgjengelighet. Hvor mange riker er ikke gått under i de forløpne to tusen år — og hvor mange kulturverdner er ikke styrtet i grus? Men stadig stiger Kristi rike som åndens evige verden uskadd ut av det gamles ruiner og bevarer sin evige kraft. På alle tungemål har Julian den frafalnes ord lydt gjennom tidene: «Så har du dog seiret, galileer!» — og hvilken glede og styrke ligger det ikke i denne historiske sannhet! Under hans fane fylker også vi oss og i hans navn vet vi vi skal seire, om enn det skal skje gjennom det som mennesker kaller nederlag. Ti med oss kjemper englehæren — alle de store åndelige krefter står oss bi. Alt menneskelig skal være kristelig og alt kristelig menneskelig — ti kristendommen er en verdensmakt og hver enkelt borger i dette verdensrike er samtidig bærer av et stort ansvar.

Å være kristen inne i kirken under gudstjenesten er ikke noen sak — men parolen for oss alle lyder: «inn i stillheten for å samle kraft, men gå så ut av stillheten og praktiser kraften i et målbevisst og virksomt daglig liv!» Det er ikke åndrike tanker og vakre ord som teller, men kjærlighetens handlinger: at den sannhetssøkende videnskapsmann stiller sine resultater til tjeneste for menneskehetens sanne beste, at kunsten hever menneskene ved å gjøre det gode attråverdige, at industrien foredler kulturen, — at kort sagt alt, såvel det arbeid som tilhører åndens verden som det som ydes av hånden, hører til i Guds rike og har dets vekst som mål. Vi må heller ikke glemme at det er kun dette arbeid som har den rette velsignelse over sig. Der hvor mennesker arbeider bare i sitt «ansikts sved» kjennes hurtig de bitre frukter av syndefallet: utilfredshet med skjebnen, misundelse mot de tilsynelatende bedre stilte, begjær etter de «gleder» man nu er avskåret fra å kunne tillate sig. Alt dette forgifter sinnet og fra alt dette finnes ene befrielsen hos den Frelser som har sagt: «Kom til mig alle dere som arbeider og er besværet og jeg vil vederkvege dere.»

Ja, vi trenger til Frelseren og i våre dager mer enn noensinne. Ennu den dag idag har hans ord gyldighet: «Jeg synes synd på folket» — men det blåser ofte nu en ond vind hvis parole er: bort med Kristus! Man vil ikke vite av hans krav i våre hjerter og man vil ha ham ut av skolene, av kunsten, av lovgivningen og av det offentlige liv. Menneskene tror at de kan greie tilværelsen med bare kultur og dannelse og humanitet — livets store problemer skal holdes utenfor kristendommens sfære, og de sociale spørsmål løses uten den. Slik er tidens tale — men ingen kommer allikevel til syvende og sist

uten om evighetens fyrste. Han er det midtpunkt som selv verdenshistorien må rette sig etter idet den har en tid før Kristus og en etter. Alltid har man måttet og må ta stilling til ham og man kan ikke overse ham. Mot en skygge kjempes det ikke så intenst som han bekjempes av sine motstandere som derved selv leverer det beste bevis på hans eksistens. Men selv de må for øvrig i sine stille stunder innrømme: gikk det overalt mer etter Kristi lære vilde verden være bedre! Hvor kan det dog gå til at de mest moderne kunstnere alltid gir sig i kast med å fremstille hans personlighet? Jo — den eier stadig makt til å gripe ned i sjelenes dyp. Hans tanker og lære er hevet over all omskiftelighet fordi han er kongen over alle andre konger, kraften over alle andre krefter. Selv om vi forneker ham og trenger ham ut av livets handel og vandel så kommer han dog en gang før eller senere tilbake men da blir det som vår *dommer*.

Hvis verden ikke søker sitt ideal for menneskets sanne storhet i Kristus er all dens higen og arbeid bare som Ikarus' flukt mot det høie: solen smelter vokset og vingene faller av. Om enn vi kan sende elektrisk strøm over hele jorden, avlytte luften dens toner, sende skib imot himlen og telle atomer i mikroskopene, så rekker vi dog ikke ved dette alene frem til større lykke for oss selv og for samfundet. Å leve fjernt fra Kristus er å leve uten sann fred med sig selv, sin familie, sine arbeidsfeller, sitt folk og andre nasjoner. Vi må anrope om å bli forskånet for dem, som i stedet for korset trykker menneskene et annet symbol i hånden og fører an i den kamp, hvor alles hånd er løftet mot alles.

Så la oss lytte til ropet: slå også *du* hjertets porter op, ti se din konge kommer til dig! Vi må ikke tro det er nok å være tilskuere til det verdensdrama som utspilles nu, vi må selv være med på Kristi konges side. Våre hjerter må være med ti kun derved holder de sig varme og levende. De skrumper inn når vi ene er optatt av alt det smålige i tilværelsen. Ganske visst består vårt liv av de små ting og Kristus priser nettop troskap i disse små ting som det største av alt så bør denne troskap jo også være grunnlaget for vårt liv — men vi må lære å skjelne skarpt mellom den og så det å ha et smålig sinn, som fortaper sig i bagateller og blir hengende ved dem og som ikke har sans for dimensjoner, så det kan heve sig over sitt eget jeg, sin egen forfengelighet og selvoptatthet og overse de små krenkelser og fornærmelser, som forbitrer tilværelsen for så mange av oss fordi vi veier hvert ord på gullvekt og aldri kommer av flekken istedet for å forsøke i våre tanker og handlinger å følge den vei Kristus angir. Ikke uten grunn førte han mens han vandret på jorden så ofte disiplene mot fjelltidene, selv om han også hadde sans for blomster og fugler og småbarn som lekte på torvene. Det er slik han vil at våre hjerter skal være og derfor har han gitt verden sitt kongelige budskap, det *glade* budskap. Ti i sorg skrumper også hjertene inn. Lar vi sorgen råde ender den med å beherske alle våre tanker. Om den er det skrevet av en klok gammel munk: «Du

stenges inne av sorgens grå tåke. Du lenges etter å kunne glede dig med de glade men alltid blander sorgen sin malurt i gledens beger. Den lar ikke din glede spire frem men legger sin klamme hånd over fremtidens håp. Du ønsker så inderlig å kunne gjøre en innsats i det sociale liv, men sorgens tjenerinne, den grå bekymring hvisker til dig: *Hvad skal du kunne gjøre som neppe kan greie ditt eget liv? Således vil alltid fru sorg stenge dig inne og den viker kun for ham som sier: «kast all deres sorg på Gud ti han har omsorg for dere!»* Det skjer intet uten din konge vil det — intet skritt trått, ingen tåre grått, ingen sorg båret uten at han kongelig belønner hvad som er skjedd i hans tjeneste. Og hans belønning er den glede som ingen kan ta fra oss ifølge hans egne ord.»

I denne tid raser krigen atter på jorden og folk reiser sig mot folk. Det har atter vist sig at selv jordens mektigste bare er avmektige mennesker når det gjelder å skape og opprettholde freden. Det eksisterer kun én fredsfyrste og det er Kristus, og hvis hans herredømme hadde vært en makt alle anerkjente og bøiet sig for vilde fred herske på jorden. Ennu den dag idag går det glade budskap i oppfyllelse i de menneskers hjerter som har den gode vilje men også ene der: «Kristi fred i Kristi rike.» Så la oss søke å hjelpe verden ved å hjelpe oss selv og alle i vår nærhet til denne fred hvis inderste nerve er den kjærlighet som ikke søker sitt eget. På plassen foran Peterskirken i Roma står en obelisk — måtte dens inskripsjon skrives med flammebokstaver også i våre hjerter:

«Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat»:

Kristus er vår seierherre, vår konge, vår hersker!

Ungdoms dag — Ungdoms sak.

Den går alltid igjen den gamle klage: «Nei, ungdommen idag er ikke hvad den har vært før. I min tid — —» o.s.v., o.s.v. Hver eneste generasjon har måttet høre dette tema variert av den foregående — vår tids ungdom ikke minst. Men det underlige er at mens vi eldre stadig besværer oss over de forferdelige tider vi lever i og de kriser vi gjennomgår tenker vi ikke på at tidene er nøiaktig like så kritiske for de unge og at de kan hende har det vanskeligere enn vi, fordi vi dog har et visst fond av erfaringer å støtte oss til og med årene har fått — eller burde ha fått — evne til å ta tingene mer avballansert enn ungdommen kan. Tross sin tilsynelatende selvstendighet, som innerst inne ofte er en annen form for uselvstendighet for såvidt som den er en reaksjon, er ungdommen av idag mer utsatt for all verdens farer enn noen gang før, ti under

slagordet «ungdommen er fremtiden!» beiler alle partier, alle åndsretninger, alle ideologier til dens gunst. Intet under om de unge etter hvert føler sig som den tapp hvorom verden dreier sig, og intet under om denne følelse til sist fordreier hodet på dem selv, så de mister sans for sine virkelige dimensjoner og overvurderer sin egen rekkevidde og betydning. Ungdommen blir sin egen autoritet med derav følgende avvisen av all annen autoritet — den blir i besiddelse av en suffisanse, som lar alle tilrettevisninger prelle av som vannet på en gås — den blir forlystelsessyk, fordi alle fornøielser og all sport istedetfor midler til rekreasjon blir mål i sig selv, og den blir ugidelig i retning tankearbeid, fordi den vennes til å absorbere alt i oplaget tilstand uten selv å behøve og anstrenge sig, og endelig blir den uten virkelig energi i sitt yrke fordi det bare gjelder om å tjene mest mulig penger med minst mulig slit. Alt dette er det såre lett vint å bebreide den — men *hvor ligger skylden?*

Kan skolen helt fritas for ansvar? Er den ikke ofte lagt an på å bibringe barna et visst fond av kunnskaper med et minimum av arbeid for dem selv, aller helst skal de leke sig frem til et resultat? Kan hende at fortidens skole var for hardhendt i sine metoder, men tar livet i grunnen stort lettere på oss når vi skal stå på egne ben, og kan det ikke ha sin fordel å være blitt opøvd til å skulle gjøre kjedelige ting fordi det nu en gang er noe som heter plikter i livet, og som ingen av oss har brev på skal bli morsommere med årene? Det er så menneskelig at vi alle gjerne vil gi våre barn en glad barndom og gode skoleminner, men da må vi ikke beklage oss over om barna som unge mennesker fremdeles krever i første rekke glede av tilværelsen. To gamle gode ord er gått helt av mote — det ene: «den skal tidlig krøkes som god krok skal bli», — det annet: «det er godt å ha båret åk i sin ungdom» — for slett ikke å tale om det som var mottoet tør man vel si for alle foregående generasjoners pedagogikk: «den som elsker sin sønn tukter ham tidlig.» La gå at det var for megen tuktt for i tiden, men det er ingen undskyldning, høist en forklaring, for at det nu er for lite. Men forhåpentlig har oppdragelsens pendel nu svunget så langt fra tuktt til eftergivenhet, at det kan være håp om at den gylne ballanses mellemvei snart blir funnet og blir stabil, så plikt og arbeid og respekt og selvbeherskelse atter blir disiplin, barn og de unge opøves i.

Hvorledes skal dette best opnåes?

Svaret er lett å gi men vanskelig kan hende å realisere: gjennom familieliv og hjemmekultur. Men her kommer den ellers så forkjetrede «tiden» oss til hjelp. Det kan ikke nektes at med de såkalte «gode tider» florerer utelivet, som alltid har en særlig dragende tillokkelse for unge sinn — ikke minst fordi begrepet familiehygge efter hvert er kommet i miskreditt og blitt inkarnasjonen av alt kjedelig og grått og hverdagslig. I mange hjem har det også vært slik at de eldre skulde ha «ro», og så dro de

unge ut og «levet sitt eget liv» på gaten, restaurantene eller kinoene. Helt naturlig om enn langt fra prisverdig — og her er det at vi eldre må sette noe inn, iallfall noe annet inn enn kritikk. Hjemmehygge kan meget godt bli identisk med hjemmeglede — gjerne hjemmemoro med, for ærlig talt: det er da få mennesker man kan more sig så godt sammen med som «sine egne», forutsatt at man har lært av sitt radioapparat og innstilt sig på samme bølgelengde. «Ro» kan vi eldre få nok av når de unge definitivt er fløiet fra reden — la oss heller, mens vi ennu har dem, åpne alle hjemmets dører for dem, deres venner og venners venner. Og har vi dem alene hjemme en kveld så skal det bare litt av det overraskende, det uventede, til for å forvandle en slik daglig kveld til en liten feststund, og derfra er ikke veien lang til et godt minne — den beste arv foreldre kan etterlate sine barn.

*

Men hvad har så dette med vår katolske ungdomsdag å gjøre?

Nokså selvsagt: gi stoff til vår betraktende bønn på denne dag som er vigslat ungdommens sak. Hvad kan vi gjøre og gjør vi det vi kan? Kan vi kreve at våre unge skal holde Kristi autoritet i ære, om vi ved vår holdning har nedbrutt deres aktelse for autoritetsbegrepet i det hele tatt? Kristi Kirke er vårt store fellestjeme, men er vi opmerksom på den linje som fører til dette hjem tar sin begynnelse i våre egne hjem?

Ungdomsdagen i år er Kristi-Kongedagen også — festen for autoriteten over alle autoriteter. La oss ikke hylde denne autoritet bare i ord, ti da blir vår hyldest lik inskripsjonen på korset og bare en hån i omverdens øine — la oss hylde den i gjerning ved å verne og forvalte vel vår egen lille provins i Kristi rike idet vi sier med skriftens ord: «Jeg og mitt hus vil tjene Herren —»

Finlandia.

Historisk sett er den nuværende republikk Suomi, «de tusen sjøers land», av meget ung data. Den strekker sig fra det nordlige ishavs til den botniske bukt og er ca. 383 000 kvm. stor. Den finske kyst er innrammet av utallige små klippeøier, som danner et malerisk syn, og inne i landet finnes de mange vann — man har optalt over 35 000 — som har gitt Finland det betegnende tilnavn. Nesten 12 % av landet er dekket av disse sjøer mens 65 % er skogstrekninger.

Finland har ca. 3.8 millioner innbyggere hvorav de 16,1 % bor i byene. Hovedstaden Helsinki — Helsingfors — har 280 000 og den neststørste by Turku — Åbo — 60 000. Det finske folk deler sig i to forskjellige elementer, som vel i våre dager er meget sammenblandet men stadig skiller sig fra hverandre ved sitt sprog — nemlig den svensk-talende og finsktalende gruppe, hvorav den siste

utgjør ca. 89 % av den samlede befolkning. Kun 0,3 % er lapper og russere. Etter race tilhører finnene den høitbegavede ural-altaliske eller finsk-ugriske stamme. Før 1917 har de ikke vært politisk uavhengige, men enten vært under svensk eller russisk herredømme.

Tross sin betydelige industri, som støttes av de store vannkraftanlegg og trerikdommen og beskjeftiger 14,8 % av befolkningen, er finnene den dag idag hovedsakelig innstillet på de urgamle næringsveier jordbruk, jakt og fiskeri — av jordbruksgrenene er det særlig kvegavlen som står høit. Siden landet blev et uavhengig rike har det vært i en jevn og sikker utvikling men samtidig har de ledende alltid vært klar over dets utsatte stilling mot øst. Det har derfor en godt utbygget hærstyrke, hvis øverstbefalende er presidenten, men les ellers av en general og et såkalt forsvarsråd, som har utarbeidet alle planene i tilfelle landet skulde bli angrepet Dette råd består av krigsministeren, kommanderende general, generalstabschefen, skytterkorpsets leder og to generaler og dets nuværende president et feltmarsjall friherre von Mannerheim. Hæren består av tre infanteridivisjoner og en kavalleribrigade, som alle er sammensatt på vanlig måte og forsterkes av en rekke spesialvåben, hvorav flyveavdelingen er i en utmerket forfatning. Den utstrakte kystlinje krever en sterk flåte, men selv om denne selvfølgelig ikke i tall kan måle sig med stormaktenes må det ikke glemmes at landets naturlige formasjon nesten er dets beste vern mot et angrep fra sjøsiden — det vil bli meget vanskelig for en fiendtlig makt å ta sig frem gjennom skjærgården. Finland har almindelig verneplikt og dets våpenindustri kan dekke størstedelen av dets eget forbruk.

En stor rolle spiller «skydskårsorganisationen», som er et skytterforbund på linje med den regulære hær og flåte og hvis historie går helt tilbake til de finske uavhengighetskamper. I øieblikket teller den over 100 000 mann. Et annet betydningsfullt innslag i forsvarsvernet er de ca. 20 000 «lotter», som frivillig gjør tjeneste i hæren på forskjellig vis såsom ved forpleiningen o. l.

*

I korte trekk er landets historie at efter den finske stammes innvandring i det første århundre efter Kristus blev det erobret og kristnet av svenskene i det 12.—13. århundre. Fra 1581 av var det et stormyrerendømme, men i det 16.—17. årh. begynte de uophørlige kamper mellem Sverige og Russland om den finske grense mot det siste land, som erobret det helt 1808—09. Finland fikk dog sin egen forfatning anerkjent av zar Aleksander I og i 1812 blev Helsingfors dets hovedstad — men samtidig begynte en nasjonal bevegelse, hovedsakelig rettet mot svensk som da var landets eneste og anerkjente kultursprog. 1898 satte russerne med den daværende generalguvernør Bobrikoff som drivende kraft alt inn på å få befolkningen russifisert, men det førte til at Bobrikoff blev myrdet av den unge patriot Schaumann hvilket fulgtes av blodige uroligheter. Landet fikk dog en friere forfatning i 1905, men frem-

deles var sinnene i oprør. 1912 utstedtes en uavhengighetserklæring og Svinhufvud blev statsminister, men det reiste sig en «rød» motrevolusjon som avfødte forferdelige grusomheter til det lykkedes de «hvite» under general Mannerheim å få den slått ned — delvis med tysk hjelp.

Han blev riksforsstander 1918 og i 1919 blev Finland erklært å være en republikk med Stahlberg som president.

I 1920 blev det sluttet fred med Russland og i 1921 tilkjente Folkeforbundet landet Ålandsøiene. Senere har den nasjonale bevegelse tatt et sterkt opsving og svensk er trengt ut av administrasjonen samtidig med at den sterke antikommunistiske «lappo»-bevegelse har utelukket kommunistene fra det politiske liv og orientert sig sterkt mot Tyskland. Den nuværende president er den sympatiske gårdbruker Erkkö Kallio, hvis navn i disse uker er fløiet ut over hele verden.

Endelig kan det nevnes at frihetskampene har satt dype merker i finnenes kulturelle liv, ikke minst i landets kunst. «Kalevala» og «Fenrich Ståls saga» og i den nyere tid verdenssuksessen «Katrine» av Sally Salminen, som vil bli stående alle tider som en offerviljens og kjærlighetens høisang til arbeidet, samt Sibeliuss' herlige komposisjoner har skapt finsk kunst et ry som få andre lands.

*

Helsinki — det gamle Helsingfors — er landets hovedstad og beredte i den tid da landet hørte under Russland alltid de reisende en stor overraskelse. Byen hadde aldri noe preg av å tilhøre Østeuropa og man så ikke en eneste langstrakt trebygning eller en orientalskpreget kirke, selv om man til stor ærgrelse for finnene hadde lagt en ortodoks kirke i byens centrum. Alle de offentlige bygninger er holdt i en streng klassisk stil, reist av det skjønneste finske granitt og med latinske inskripsjoner i gullbokstaver. Det lærde Finland med sitt over 100 år gamle universitet gjør sig sterkt gjeldende, og den veldige protestantiske Nicolaikirke i renessansestil med sin store kuppel, sin søilefasade og sitt imonerende trappeanlegg behersker hele bybilledet, når man kommer fra sjøsiden av. Byen har alltid — også altså i sin russiske periode — hatt et sterkt europeisk-kosmopolitisk tilsnitt, men dens store skjærgård med de mange øier, dels ubebodde, dels villabebygde, gir den allikevel sitt eget preg. Byens befestning, den berømte «Sveaborg» ligger i øvrig på en slik øy.

*

Den katolske kirke i Finland går tilbake til kristendommens innførelse i landet, som skjedde ved tre svenske korstog: 1154, ledet av kong Erik den hellige, 1249, ledet av Birger jarl, og 1293, ledet av Torkel Knutsson. Imidlertid forsøkte også russerne fra sin side å kristne landet, men de hadde ingen nevneverdig fremgang — bare de to ortodokse klostre Valamo og Konnevit, som begge ligger på øyer i Ladoga, er tilbake fra denne tid, og navnlig Valamo er et meget søkt valfartssted. I lang tid var det i realiteten bispene i Åbo som regjerte landet med

utmerket kulturell og religiøs støtte av de mange klostre, hvorav dominikanernes i Åbo og Viborg, fransiskanernes i Viborg, Raumo og Kökar og birgittinernes i Nådendal var de største og mest kjente. Den siste katolske biskop var Ericus Svenonis som var kong Gustav Vasas kansler men nedla sin stilling i 1523, da hans utnevning ikke blev anerkjent av Rom. Kongen utnevnte da sin venn, dominikaneren Martin Skytte, til biskop av Finland, og denne brøt definitivt med Rom og innførte protestantismen. I flere hundre år var katolisismen forsvunnet fra landet inntil det russiske overherredømme medførte at en del russiske embedsmenn av polsk og litauisk avstamning kom til landet og blev kjernen i en ny katolsk bevegelse. I 1869 finner vi en katolsk menighet med en liten kirke i det daværende Helsingfors — «Dissenterloven av 1889» gav landet fri religionsøvelse og under verdenskrigen kom Finlands katolikker umiddelbart under den Hl. Stol etter hittil å ha hørt inn under erkebispedømmet Mohilew. Den første apostoliske vikar blev den nederlandske mgr. Buckx, som blev innsatt av kardinal van Rossum ved dennes besøk i Finland i 1923 - den nuværende er likeledes fra Nederland, nemlig mgr. Cobben, som besteg sitt bispesete i 1934. Hans residens er i Helsinki. Kirken er statsanerkjent og katolikkene har full religiøs frihet med rett til egne skoler, institusjoner og prosesjoner.

Landet har fire katolske sogn, hvorav det i Helsinki betjenes av fire geistlige og de i Viborg, Terioki og Turku, før Åbo, hver av en prest. Skolene har tilsammen ca. 100 elever, men katolikkene bor så spredt at sjelesorgen er meget vanskelig — de geistlige har ofte 50—100 mil å tilbakelegge når de skal på sykebesøk. Et viktig bindeledd er derfor ukebladet «Uskon Sanoma» samt den utmerkede julepublikasjon «Vox Romano».

Robert Hugh Benson.

Den 19. oktober var det 25 år siden at den store engelske forfatter Rob. Hugh Benson lukket sine øine, men ennå lever hans verker og holder hans minne friskt. Hans skjebne var ikke almindelig og hans åndelige utvikling gikk andre veier enn de gjengse, men til gjengjeld blev hans innsats også av andre dimensjoner enn de fleste menneskers.

Han fødtes 18. nov. 1871 som sønn i en utpreget engelsk høikirkelig familie — faren blev senere erkebiskop — og fikk den sedvanlige gentleman-opdragelse, som pastor Schindler skildret så instruktivt for oss i siste nummer av «St. Olav». Han gjenemgikk først Eton og frekventerte dernest det berømte universitet i Cambridge, som regnes for det mest moderne av de to fornemme gamle universiteter. Han lærte å forakte løgn og smålighet som det laveste av alt og deltok med liv og sjel i sportslivet, så hans liv i denne periode ikke på noen vis skilte sig ut fra andre unge kultiverte menns. Til religionen forholdt han sig høflig og respektfullt men det kristendomsnivå som han møtte i sitt barndomshjem og som var meget intellektualistisk lot ham tilsynelatende helt kall.

Men også kun tilsynelatende, ti bak hans ytre likegyldige holdning utfoldet det sig et rikt mystisk liv, som beredte hans sjel for den vei den var kalt til å gå. Kan hende var det dette innslag som fikk ham til å bli prest i den anglikanske kirke — ikke fordi han følte noe særlig kall men fordi det ikke var noe annet han kunde tenke sig muligheten av å bli. Han ønsket imidlertid å dyktiggjøre sig mest mulig til dette ansvarsfulle hverv — og tilbragte derfor en tid i klosterlig ensomhet før han mottok sin diakonvigsel. En av de katoliserende tendenser i den anglikanske kirke er i øvrig de samfund av munke, som er dannet efter katolsk mønster og knyttet til de fleste større kirker og Benson kom undre sterk påvirkning av fader Maturin, som ledet en rekke eksersitier hvori han deltok, og som var en av Englands mest kjente predikanter. Fader Maturin var en streng logisk ånd som lærte sine disipler aldri å slå sig til ro før de var kommet til bunns i en sak idet han stilte op for dem en absolutt kristendom, som ikke tillot det enkelte menneske å velge eller vrake ut av Kristi lære hvad hver for sig behaget å godkjenne — fader Maturin konverterte i øvrig mange år før Benson som den logiske konsekvens av hele sin innstilling. Men foreløbig reagerte den unge Benson overfor så strenge fordringer til tro, liv og lære og forlot eksersitiene før tiden for å ta et arbeid op blandt Londons fattigste befolkning. Her gjorde hans sjeleliv et nytt katolsk fremstøt idet han forstod den katolske liturgis betydning i retning av å kunne fengsle de kirkesøkendes oppmerksomhet gjennom hele den vakre ytre utsmykning, ceremoniene, draktene o. l. og derved vekke og fastholde deres interesse, men samtidig led hans helbred under de uvante fysiske og psykiske forhold så at hans far fant å måtte sende ham til Egypten og det hellige land på en lang reise. Under denne avklartes hans religiøse liv slik at han forstod, at hans personlige utvikling krevet en langt intimere tilknytning til kirken enn han hittil hadde hatt, og efter sin hjemkomst trådte han derfor inn hos Mirfield-brødrene, en av de før omtalte protestantiske munkesamfund, hvis regler var en blanding av benediktinernes og redemptoristenes og passet ham godt — trodde han da. Han avla efter en to-årig prøvetid løftene som i øvrig ikke er evige, og blev meget snart en anvendt og skattet reisepredikant. Men mer og mer gikk det op for ham at det var når han forkynte de katolske sannheter om messen, Kristi virkelige nærvær i alterets sakrament o.s.v. at han i særlig grad fikk sine tilhørere i tale mens samtidig de forskjellige prester han gjestet nettop var redd disse sannheter og bad ham ikke tale om disse og lignende emner.

Den megen feighet og undfallenhet han møtte slik gjorde ham efter hvert skeptisk overfor det kirkesamfund han ennå bekjente sig til og dermed også skeptisk overfor sin egen myndighet og autoritet. Samtidig vokste hans indre liv i mystisk omfang og styrke — og ut fra sine personlige opplevelser på dette område begynte han sitt forfatterskap og slo straks igjennem med «The Light Invisible», snart efterfulgt av «The Mirror of Shallott». Begge bøker røber et omfattende kjennskap til det menneskelige liv på et høiere bevissthetsplan, og at han samtidig evnet å skjelne skarpt mellom falsk og ekte mystikk viser hans senere bok om spiritismens farer — «The

Necromancers» — hvor han klarlegger de uhyggelige besettelsesfenomener, som kan vise sig hos alle som uten tilstrekkelig åndelig ballast og selverkjennelse gir sig hemmelige krefter i vold. Samtidig fordyper han sig i historiske studier og utgir en rekke praktfulle romaner, alle med en dyp religiøs undertone.

I 1903 var så endelige hans beslutning modnet og hans konversjon fant sted, hvorefter han straks avreiste til Roma for å fullende sitt prestestudium og bli vigslet i 1904. Efter sin hjemkomst delte han sin tid like mellom sitt forfatterskap og sin forkynnervirksomhet — inntil døden hjemkalte ham og gjorde ende på hans liv men ikke på hans virke, som fortsettes gjennom hans bøker, hvorav de fleste er oversatt til de gjengse europeiske sprog. Her i Norden er de utkommet i glimrende bearbejdelser på Frimodts forlag i København.

Bensons nøkterne, klare og greie måte å kaste lys over sjelelivet på, hvorved mystikken løftes op i bevisstheten uten at den mister sitt guddommelige preg, har sitt særlige budskap til vår tids mennesketype fordi han evner å vise mystikkens praktiske betydning. Den ekte mystikkens sinn og livsholdning er jo alltid — når hans ofte så tunge innvielsesvei er tilbakelagt og han har nådd frem til det inderligste forhold til Gud, som kan forundes et menneske her på jorden — innstilt på tingenes og foreteelsenes *realiteter* hvorved han får den handlekraft og den slagkraft, vi vet om fra så mange helgenbiografier. Bensons bøker er derfor som hans prekener var: alltid aktuelle, aktiverende og berikende. At de fleste av dem tillike er spennende i sin handling som skulde de være en av de nu om stunder så høit skattede «detektivfortellinger» er jo ingen feil — man legger ugjerne «det usynlige Lys» eller «Bag Taageslør» fra sig før den siste setning er lest. Men da vet vi i tilgift mer om sjelelivets gåter enn vi visste før.

Fru Esther Greve.

Sist i september avgikk en hjertefin og elskelig trosfelle, fru Esther Greve, f. Hougberg, ved døden, styrket med Kirkens nådemidler. Fru Greve var finsk av fødsel, gift med arkitekt Bredo Greve, som døde for en del år tilbake. Hun var en høit kultivert dame for hvem kultur i første rekke betød en utvikling mot stedse renere og høiere idealer — intet under derfor at hennes søkende sinn måtte finne frem til den katolske Kirkes aldri vakkende kompromisløse holdning overfor alle problemer og den fasthet som den dermed underbygger livet med — og efter at hennes sønn, dr. Jan Greve, hadde funnet denne vei fremad og opad konverterte også hun sammen med en gift søster for et par år siden i Italia.

Fru Greve har alltid hørt til de såkalte «stille i landet», skjønt hun eide megen kunstnerisk begavelse og malte gode bilder som kunde stå for sakkyndighetens kritikk. Men all offentlighet var hennes fine og følsomme natur imot, og fruktene av sitt talent forbeholdt hun den snevreste venne-

krets, som derfor også satte så meget desto større pris på dem.

For alle som hadde den lykke å kjenne fru Greve betyr hennes bortgang en tomhet i tilværelsen. Men som hennes katolske tro fylte hennes liv med glede har den sikkert også tatt dødens brodd og åpnet portene for et nytt liv med ennu rikere glede. Hennes minne lever for hennes kjære, for alle som fikk kjenne hennes godhet og medfølelse — og vi, hennes trosfeller, ber for hennes sjel at det lys, som hun så trofast søkte å gjenspeile, nu skinner for henne i evig glans.

R. I. P.

Bøker inngått til redaksjonen:

ASCHEHOUG & CO.:

Magnhild Haalke: «På fell sø».

Pearl S. Buck: «Patrioten».

Tord Godal: «Kristen seksual-moral».

Pierre van Paassen: «Dager av vår tid».

Stefan Zweig: «De utålmodige av hjertet».

Alex. Johnson: «Mann og kvinne skapte han dem».

GYLDENDAL NORSK FORLAG:

Ronald Fangen: «Kristent budskap til vår tid».

Gerd Wiborg Thune: «Vi som koker elektrisk».

N. W. DAMM & SØN:

Susan Coolidge: «Katy på skolen».

Hector Malot: «Frendeløs».

James Oliver Curwood: «Vargjegerne».

HERDER & CO. Freiburg:

Heinrich Noltsch: «Katechesen im Wort und Bild».

Wolfgang Czernin, O. S. B.: «Ein Leib — ein Brot».

«Ein Bilderbuch vom Lieben Gott».

Herhjemme —

Husk basaren!

Oslo. Mariakongregasjonen hadde generalforsamling med valg søndag 15. oktober i klubblokalet. Etter en kort anslående tale av preses opleste kassereren årsregnskapet og sekretæren årsberetningen som begge blev vedtatt. Der- nest redegjorde sistnevnte for en del andre anliggender, hvorpå man gikk til valg. Det nye styre fikk følgende sammensetning: prefekt: Ingrid Suleng — assistent: Hjordis Tollefsen — kasserer: Elbjørg Larsen — sekretær: Marta Johansen — konsultorer: Else Elton-Svenneby og Adelheid Madison — suppleant: Sigrud Try. Preses takket i anslående og varme ord det gamle styre som har bestått av følgende damer: prefekt: Ellen Torgersen — assistent: Ragnhild Carelius — kasserer: Sigrud Halle — sekretær: Marie Rasmussen — konsultorer: Martha Aaby og Hjordis Tollefsen — suppleanter: Olga Haug og Adelheid Madison. Til vår store overraskelse gjorde hs. hoiærv. biskopen oss den ære og glede å avlegge oss et besøk under valget hvilket i hoi grad bidrog til den gode stemning som preget hele møtet og ikke minst det selskapelige samvær etter selve generalforsamlingen. Til stor opmuntring var også de ord som biskopen la oss på sinne om Mariakongregasjonens oppgaver og dens betydning for vårt åndelige liv.

M. J.

Trondheim. Forleden avholdtes en festlig tilstelning i Frimurerlogens speilsal, hvor «St. Olavs» herværende korrespondent var til stede. Blandt talerne var den kjente døve-

lærer Gisle Johnson, som holdt et fengslende foredrag om «Lourdes og dets mirakler». Objektivt og nøktern redegjorde han, som er protestant, for Lourdes' historie fra begynnelsen til nu på en helt fullkommen måte. Ingen katolikk vilde kunde ha gjort det bedre og foredraget blev tillike båret av en glød og en varme som virket betagende. — Lærer Johnson er sønn av den nu avdøde kjente protestantiske misjonsprest på Madagaskar og to av hans brødre er prester i den norske statskirke. Hans søster Ida er derimot katolikk og inntreåd som nonne i et observerende kloster i Frankrike efter først å ha virket som lærerinne ved St. Olav-skolen i Trondheim.

Ferd. L.

Fredrikstad. «Binde-streken» er utkommet med sitt annet nummer som er både fyldigere og om mulig enn bedre enn sitt første nummer. Vi ser av det at menigheten har feiret sin patronats fest d. 8. oktober med felleskommunion, fest-hoimesse og festandakt og om kvelden hyggelig samvær i foreningslokalet. Enn videre at de ukentlige symoter er særdeles vel besøkte. St. Olavsforeningen har holdt se-songens første møte, innledet med et fengslende foredrag av fabrikkfører Müller om pater Damian og hans tapre og op-ofrende innsats for de spedalske på Molokai. Det var ledsaget av lysbilleder og blev fulgt med spent oppmerksomhet. Den arbeidsomme og energiske forening skal ennu ha tre møter før jul — de to første med foredrag av henholdsvis sogne-presten og pater Rommelse fra Stabekk, det siste formet som et «julemarked», hvor det blir anledning til å få kjøpt billige julegaver. Søndag 12. november kommer hs. hoiærv. biskopen til Fredrikstad for å delta i festlighetene i anled-ning menighetens 40 års dag, og det vil som for 40 år siden bli avholdt fering i kirken. Før denne kirkefest vil sogneprest pater Notenboom avholde en 4 dagers folkemisjon med preken hver kveld. Endelig er det et par appellfytte på-minnelser av bare lokal interesse — men særskilt skal nevnes at også denne gang medfølger et musiktillegg med tekst og melodi til en Kristi-kongesalme.

Ungdoms yrke — Kirkens styrke.

„Nu skal vår fremtid bygges.“

På nøitralitetsvakt.

Soldat nr. 30487 er delvis sykmeldt. Han har et sår på foten og kan ikke delta i utmarsjen og nu ligger han i vinduet og ser efter de andre og mis- under dem ikke — men kameratene er ikke bli'e, for det var nettop avtalt at de alle skulde trene til det militær meldingsløpet i kveld og så passet det rent ilde med dette såret. Men 487 skal ha det deilig og fredelig nu, sove litt, skrive noen brev og tå ta det i øvrig med ro. Han har fått vridd sig unda et arbeid de andre må ha, nei — det er nok ikke den samme ånden blandt soldatene på noitrali- tetsvakt som det var blandt rekruttene på verneplikt! Den gangen var det noe som blev pålagt alle og som ingen med respekt for sig selv ville komme sig fra, og dette her vilde også ha vært noe helt annet om vi hadde fått gå en real vakt nede på Sorlands- kysten eller i Østfold i stedet for å måtte ligge «i reserve» midt inne i landet og forgå av kjedsomhet — uten noe å passe på eller ansvar for noen ting

men bare i påvente av at en eller annen fiende skal komme og overfalle oss! Naturligvis er det hyggelig å treffe igjen de fleste av de gamle kameratene fra rekruttiden, og vi er å inderlig takknemmelige for hver ting vi kan more oss over selv om det er gamle kjente historier — men samtidig ergrer vi oss utrolig over å måtte ligge her og ikke gjøre noen ting. Dertil kommer så pengevanskelighetene for praktisk talt oss alle hvad er lett å skjønne: i stedet for de 140 kronene som vi på brakkelaget vilde tjene til sammen om dagen på vårt vanlige arbeid får vi utbetalt — kr. 3.40! Og de fleste sitter ikke så godt i det at de ikke kunde trenge hver øre av det de tjener. Noen som er ansatt i stat og kommune får ganske visst utbetalt sin lønn allikevel, men vi andre som ikke er så heldige må spare på alt mulig og gruer oss til å komme hjem og begynne å arbeide oss op av den bunnløse gjelden de fleste av oss pådrar sig.

Og derfor lar vi det skure heroppe — vi kan så allikevel ikke gjøre hverken fra eller til, selv om noen av oss i et anfall av optimisme sender brev til arbeidsgiveren og ber om å få vår lønn utbetalt, selv om vi må tjene fedrelandet i første rekke. Andre går like så optimistisk og venter dag efter dag på en eller annen postanvisning, men alle — alle! — tar vi med glede mot de 30 ørene om dagen som utgjør vår lønn som fedrelandsforsvarere. Vi lærer å sette pris på de små verdiene — og det er jo ikke så verst en lærdom.

Nå — som regel får denne gråværsstemning ikke makt svært lenge ad gangen. Det gode kameratslige humør fornekter sig ikke og latter og leven er det på brakka. Vi ler av andre og av hverandre. Det er de rareste påfunn som gjør størst lykke — og tiden går tross alt. Snart er vi atter civile og skal ta fatt på vårt arbeid igjen —

Men det er ikke fritt for at vi gyser ved tanken på alle de millioner av mennesker i Polen og Mellom-Europa, som har reist hjemmefra for aldri å komme tilbake mer. Europas ungdom i sin beste alder blir nu ofret for maktbegjær og prestisjespørsmål — nettopp den ungdom som skulde bygge videre på de tradisjoner og de erfaringer, generasjoner før dem mæisommelig har samlet for menneskehetens fremskritt og velferd. Mitraljøsene sletter denne ungdom ut — liv, likeverdig med ditt og mitt skal blåses ut som en fyrstikk av mennesker, som helst ønsket kan hende å elske sine fiender men nu tvinges til å myrde for fote — myrde så fort og så mange at de ikke kan få sendt en bønn op for dem som holder til i skyttergravene.

Glemt er alle de gode forsetter som blev tatt efter den «siste» krig — glemt er lidelsene, skuffelsene, kampene, sårene, lemlestelsene og alle de blinde. Det som huskes er de strategiske erfaringer, mordvåbnenes effektivitet i bruk og de best anvendelige løgner og mistenkeliggjørelser i propagandaen.

Hvad skal vi kunde gjøre —?

Jo, tenke på de menneskeliv og kulturverdier som går tapt nesten hvert øieblikk og be for de tusener som alt er falt og som stadig drepes og dreper: at verdens imperator ikke må la disse tusener av men-

nesker ha lidt døden forgjeves, men at de må føre nasjonenes ledere til besinnelse og forståelse av den rette verdensorden.

487.

Speiderpikenes høstferie i Sylling.

Vi kan ikke bringe over vårt hjerte å forbeholde våre lesere følgende autentiske skildring fra en åpenbart såre vellykket utflukt våre kjære speiderpiker har hatt:

Lørdag den 16. september var en meget efterlengtet dag for oss speiderpiker som skulde tilbringe høstferien i Sylling. Vi hadde i forveien skrevet til herr Tollefsen og spurt om vi fikk lov til å komme, og da vi hørte at vi var hjertelig velkommen, var det ikke ende på gledeshylene. Endelig kom da dagen vi skulde avsted. Været var det ingenting å si på, for solen skinte fra en skyfri himmel, da 4 sykler med kjempestore oppakninger bak begynte å bevege sig i retning mot Sylling. De 2 minste speiderne tok bussen. Den som engang har syklet til Sylling vet nok at det ikke er så liketil. Vi kom godt og vel frem til Bærum, men da begynte alvoret. Vi tro og vi gikk, stønnet og peste, alt eftersom det passet. Det er ikke det morsomste på jorden å spase 1 mil med sykler! Men langt om lenge kom vi da endelig frem til Sollihøgda, hvor vi tok en velfortjent hvil. Derfra var det ikke så langt igjen til Sylling, men det blev da mørkt innen vi kom frem. De to som hadde tatt bussen satt allerede gode og mette og ventet, da vi endelig svingte inn på gården til Tollefsen.

Vi gjorde alle sammen et godt innhugg i provianten vår, og derefter måtte vi gå og legge oss, for det kan ikke nektes vi var slitne. Vi hadde fått både läven og sidebygningen til disposisjon, og vi bodde på begge steder. Sidebygningen er det for resten synd å kalle den lille koselige hytta, hvor vi fikk gjøre akkurat hvad vi vilde. Vi sovnet med det samme vi hadde lagt oss, og neste morgen var alle sammen uthvilt og i et glimrende humør. Solen stod ikke så svært høit på himmelen da vi beynte å gjøre i stand frokosten, men hvem har mot til å ligge lenge, når det er noe nytt og spennende som venter?

Vi gjorde oss fort ferdige med opvasken og derefter satt vi utenfor på trappen og priste det fine været. Det må jeg si at maken til det har vi ikke oplevet før i sommer. Solen skinte fra vi kom og til vi reiste. Vi gjorde oss i stand for å gå til kirken, og både herr og fru Tollefsen med sine to håpefulle sønner, Tollef og Ulf, var med. Pater Leo holdt en manende tale til oss. Da vi kom hjem hadde vi fest. En av speiderpikene hadde nemlig fødselsdag, og hennes mamma hadde sendt med en stor kringel og sjokolade. Vi bad alle som på gården var til selskap, og både fødselsdagsbarnet og den fine ideen til hennes mamma blev prist i høie jubeltoner. Det var jo en stor overraskelse med kringlen.

Like efter middag måtte dessverre 2 av speiderne sykle hjem. Om kvelden gikk vi ned til stranden og tendte bål. Det var veldig stemningsfullt å sitte rundt det og syngte alle de kjente leirbålsangene. Mandag var vi hos landhandleren for å pynte på matforsyningen vår. Middagen vår, som nesten hele tiden bestod av pølser, poteter og epler, smakte utmerket. Like efter middag skulde vi gå og se på en revefarm. To av speiderne var blitt borte for oss, og vi lette en god stund, både langs stranden og på gårdene rundt omkring. Vi ropte og brukte sløiten, men borte var de. Til slutt ruslet vi avgårde til revene, idet vi lurte svært på hvor de andre var blitt av. Ved hjemkomsten blev vi møtt av to sinte jenter. De hadde jo bare ligget på läven og sovet middag, men det falt da ingen av oss inn at noen gikk og la sig midt på lyse dagen under en høstferie. Denne kvelden gikk vi en lang tur, og det varte en stund før det blev ro på läven den natten. Det var jo så meget å snakke om og dessuten var det jo siste kvelden. Dagen efter reiste vi jo hjem igjen til skolen. Vi vil hermed gjennom «St. Olav», få lov til å takke herr og fru Tollefsen for at de vilde ha oss. Det var en festlig høstferie.

Nan.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.